

50 år fra dens ikrafttræden. At vigtige internationale traktater, hvorved internationale organisationer oprettes, ikke er tidsbegrænsede og ikke kan opsiges, det vil sige at medlemsstaterne ikke kan melde sig ud, er ikke noget særsyn. Det gælder ikke mindst de Forenede Nationers pagt⁶¹).

Ikke desto mindre erkendes det almindeligt, at den juridiske dogmatik ville komme til kort, hvis den prætenderede at fastholde en stats medlemsforpligtelse i al fremtid. Intet traktatværk eller lovgivningsværk er evigt varende. Det eneste, der kan forudses, er, at det uforudsete vil indtræde, og retsordenens krav må lempes derefter. I FN er det med støtte i pagtens forarbejder anerkendt, at en stat kan trække sig ud af organisationen under ganske særlige omstændigheder⁶²), og noget tilsvarende må antages for det europæiske Fællesskabs vedkommende. I overensstemmelse med sædvanlige grundsætninger for traktatfortolkning må en medlemsstat under ganske særlige omstændigheder, som ikke på forhånd lader sig definere, kunne frigøre sig fra sine forpligtelser efter traktaten.⁶³)

61) Jf. Nagendra Singh: Termination of membership of International Organizations (1958), navnlig p. 88 ff.

62) Alf Ross: Constitution of the United Nations, p. 47; Hans Kelsen: The law of the United Nations p. 122 ff; Singh, anf. værk p. 92-98 gør sig dog til talsmand for en videregående udmeldelsesret.

63) Jf. Wohlfarth — Everling — Glaesner — Sprung: Die Europäische Wirtschaftsgemeinschaft, Kommentar zum Vertrag, ad. art. 240.

For god ordens skyld bemærkes, at den danske oversættelse af art. 240 er ændret siden 1963. Art 240's officielle danske tekst lyder således: „Denne traktat er indgået for ubegrænset tid“.

Spørgsmål 31:

Kan Rom-traktatens art. 235 forstås som en henvisning til art. 2? I bekræftende fald: er forpligtelsen i henhold til art. 235 da dækket af ordene „i nærmere bestemt omfang“ i grundlovens § 20?

Svar:

Art. 235 har følgende ordlyd:

„Såfremt en handling fra Fællesskabets

side viser sig påkrævet for at virkeliggøre et af Fællesskabets mål inden for Fællesmarkedets rammer, og denne traktat ikke indeholder fornøden hjemmel hertil, udfærdiger Rådet på forslag af Kommissionen og efter indhentet udtalelse fra forsamlingen med enstemmighed passende forskrifter herom.“

Den begrænsning, som ligger i henvisningen til et af Fællesskabets mål, sigter til de opgaver, som defineres i artiklerne 2 og 3. Gennem opregningen i art. 3 er disse opgaver knyttet til traktatens almindelige virkeområde, som fremgår af overskrifterne til traktatens hovedafsnit. Der er således tale om samme saglige begrænsning, som er karakteristisk for Fællesskabets virksomhed som helhed.

Den anvendelse, der i hidtidig praksis er gjort af art. 235, bekræfter, at artiklen har en sådan begrænset rækkevidde. Dens formål har været at muliggøre en udfyldning af de huller, der måtte vise sig at være i traktaten som følge af, at man ved traktattekstens udarbejdelse har overset et eller andet praktisk problem. Den kan ikke bruges til at udvide Fællesskabets virksomhed til områder, som ikke er dækket af traktaten, eller til at give Fællesskabets myndigheder væsentligt andre beføjelser end dem, de har ifølge traktatens øvrige bestemmelser.

Ønskes det at foretage en udvidelse af Fællesskabernes virksomhedsområde eller at oprette nye organer eller tillægge de bestående organer væsentligt nye opgaver, må en anden fremgangsmåde følges, nemlig en ændring af traktaten ifølge art. 236. En sådan ændring bliver først bindende, når den er ratificeret af alle medlemsstater i overensstemmelse med deres statsretlige regler, jfr. art. 236 sidste stk. Indebærer ændringen en overdragelse af nye beføjelser i grundlovens § 20's forstand, må fremgangsmåden efter denne paragraf følges for Danmarks vedkommende.

Kravene i grundlovens § 20 om, at beføjelser kun kan overlades i nærmere bestemt omfang, betyder, at der ikke ganske generelt kan ske en overdragelse af f. eks. al lovgivningsmagt eller al udøvende magt. Den lov, der vedtages, skal enten direkte eller ved henvisning til traktatteksten præcisere det omfang, hvori overdragelsen sker. Denne præcisering kan bestå i en angivelse af de sagsområder eller emneområder, på hvilke de